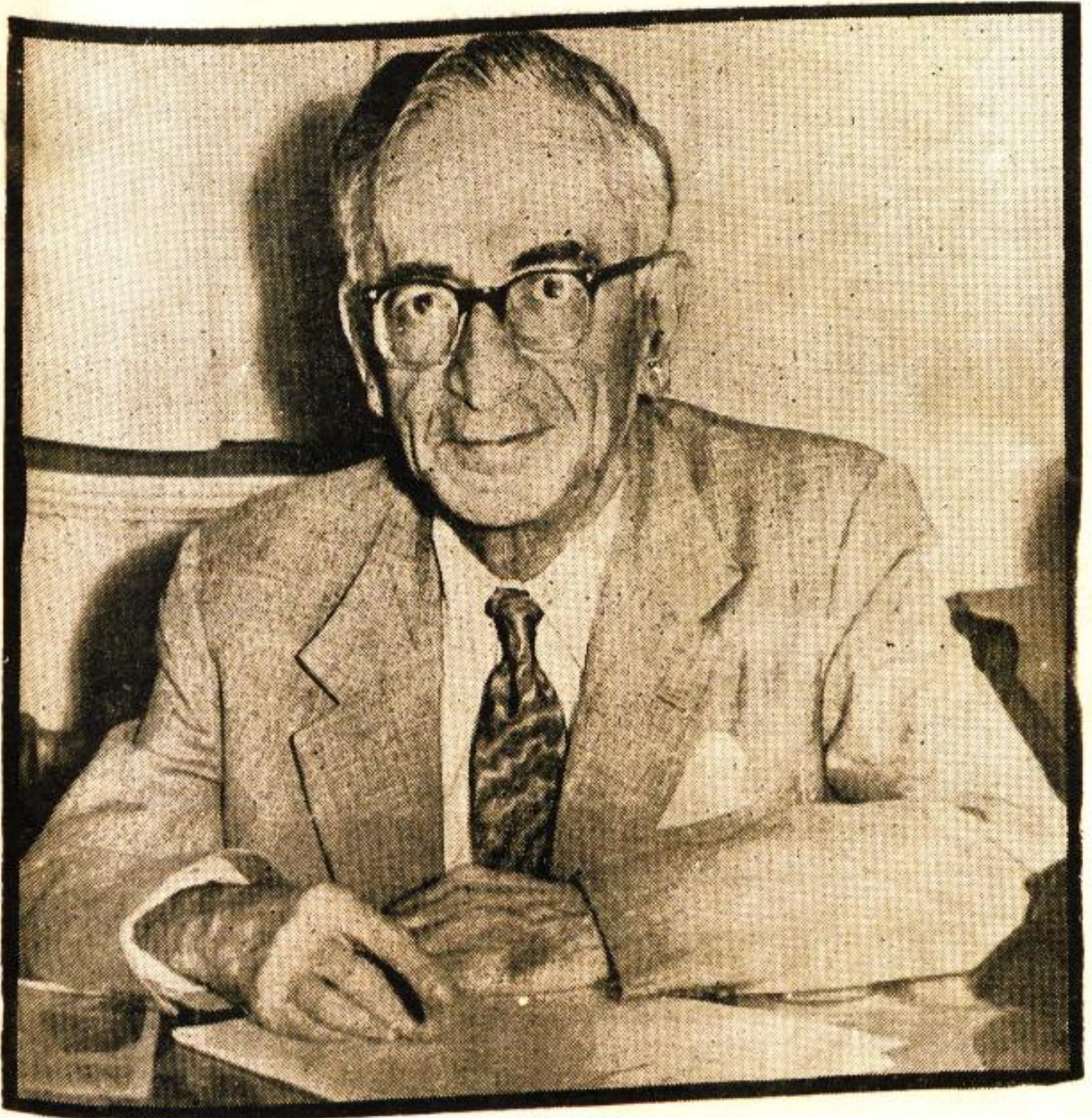

TOPRAK

Aylık Ülkü Dergisi

Vatansever Türk Basının Büyük Kaybı PEYAMİ SAFA

Temmuz 1961

Sayı 80

50 kr.

Dr. Safa istirahatgâhına götürülüyor

Basıldığı tarih 11-7-1961

ATSIZ, Dr. TEVETOĞLU gelecek sayıda dergimizde

TOPRAK

Sahibi

DARENDELİOĞLU İlhan Egemen

Basıldığı yer :
Beyazıt Matbaası

Idarehane :

Beyazıt, Aydın Saray No. 17

Telefon : 22 47 28

Muhabere Adresi :

Posta kutusu 30 — Beyazıt - İst.

Abone :

Senelik 6 lira

Memur - Subay - Talebeye 5 lira.

6 aylık istisnasız 3 lira

Gençliği

Bir Borçsuz Adam Öldü

Ziya İhan ZAIMOĞLU

Dört ay kadar önceydi, Şişli camiinden Merve'yi almış, Edirnekapı Şehitliğine götürüyorduk. Otomobilde iki tanınmış tarihçi, Reşat Ekrem Koçu ile Niyazi Ahmet Banoğlunun ortasında Peyami Safa'yı candan seven şair Osman Attilâ vardı. Gözleri dolu doluydu. Reşat Ekrem sessizliği bozdu. Çocuklar, dedi, Mezarlığa sadece Merve'yi değil Peyamiyi de götürüyoruz. Kimse cevap vermedi. Hayalimde az evvel gördüğüm talebe canlandı. Merve'nin cenaze namazı kılınırken Osman Attilâ gibi bir çokları gözyaşlarını tutamıyor, Mervenin babası Peyami Safa küçücük vücudu ile bir buda heykeli kadar sessiz duruyordu. Daha önceleri kendini teselli eden dostlarına metin görünmeğe çalışıyordu. İçimden ne kuvvetli adam dedim. Meğer üstad Reşat Ekrem haklı imiş. İşte bugün aynı camiden Peyamiyi almış, aynı şehitliğe, 22 yaşındaki oğlunun yanına götürüyoruz. Yolda kendi kendine söyleniyorum: Bu dönüşü olmayan yoleu kim? Peyami Safa mı? Hayır olamaz. Bu kadar çok yönlü bir sanatçı, bizi böyle birdenbire bırakıp gidebilir mi? Gider elbette. Peyami de fâni

bir varlık değil mi?. Hayır değil elbette.. Peyami çapında bir sanatçı ölmez ki. Onu «dokuzuncu hariciye koğuşu»ndaki ızdırıp bile öldürememişti. Demek ki Mervenin özlemi onu da aramızdan aldı.

Peyami Safa şüphesiz ki büyük yaratılmış insanlardan biriydi. Eserleri onun dev yapısını belirten birer belgedir. İnsan bu çok yönlü sanatçı karşısında şaşırıp kalıyor. Romancı Peyami Safa, fikir adamı Peyami Safa, gazeteci Peyami Safa yan yana gelince hangisi daha uludur, insan kestiremiyor. Her biri ayrı ayrı iklimlerde yaşamış birer varlık halinde daha yüz yıllar boyu yaşayacak.

Romancı Peyami Safa sanat özlemini gidermek için yazdığı ve edebi değerine inandığı romanlarına öz adını koyar, karını doyurmak için yazdığı romanlarına Server Bedi imzasını atardı. Ama onun bütün yazıları zevkle, lezzetle okunmağa değer şeylerdi. Onun polis romanları olan Cingöz Recai serisi bile sonsuz bir titizlikle yazıldığı içindir ki hâlâ elden ale dolaşmaktadır. «Sözde kızlar» la ro-

Devamı 21 de

Bir Mücadeleci Öldü, Fakat Mücadelesi devam edecektir

Türk fikir hayatı, vatansever Türk basını, Türk milliyetçileri, son günlerin en büyük acısını hiç şüphe yok ki PEYAMI SAFA'nın vefatıyla duymuştur.

Şu ana kadar büyük edip, büyük gazeteci, bu yük mücahit Peyami Safa'nın vefakâr ve kadirbilir hayranları onun hakkında hayli şeyler yazmış, dehâ ve meziyetlerini birer birer anlatmış bulunuyorlar.

Bense, en çok takdir ettiğim (MÜCADELECI) cephesini ele almak istiyordum. Zira, bana değmeyen yılan bin yaşasın zihniyetinin hakım olduğu bu devirde Peyami Safa gibi, hainliklere karşı daima genç ve dinç kalmış bir kimsenin elbette en takdire değer cephesi mücadeleciliği olmalıdır. Fakat, genç ve değerli arkadaşım Galip Erdem'in Düşünen Adamda ele aldığı bu cephesi, yazmak istediklerimi daha topluca dile getirmiş oldu. Onun, topyekûn dünkü ve bugünkü basındaki komünistlerle mücadelesi, Peyami Safa'nın ebediyete kadar vatansever Türk halkının kalbinde ve gönüllerinde yaşamasına yetecektir.

Türkiye'de komünistleri ve komünizm faaliyetini küçük çapta da olsa tetkik eden bir kimse olarak gördüm İki, Peyami Safa adı, her TAHRİK hareketinin karşısında ve her komünistin ensesinde bir bal-
yoz ve yumruk halindedir.

Gene Türkiyede komünizm faaliyetini tetkik edenler görürler ki, bu vatan haini gürhunun bir numaralı hedefi Peyami Safadır.

Onun içindir ki, Nâzım Hikmet, Kerim Sadi, Şuat Derviş, Sertel-
ler, Boratavlar, Berkesler ve başkalarıyla yaptığı mücadeleleriyle millî hâfızalarda taht kuran bir mücahit olarak yaşayacak ve anlacaktır.

Bunların dışında bile, şahsiyeti, ansiklopedik kültürü, günümü-
zün en velût yazarı olarak Peyami Safaya hayran olmamak kabil de-
ğildir.

Bu sayımızı onun aziz hâtırasına hasrederken, büyük dileğimiz,
nur içinde yatması, geride bıraktıklarına da Allahın sabır ve meta-
net vemesridir.

İlhan E. DARENDELIOĞLU

Ali Hatipoğlunun Arkasından

Faruk K. TİMURTAŞ

Ölüm kasırgası, son yıllarda dostların etrafında çok dolaşiyor. İki buçuk yıl kadar önce kaybettiğimiz Rahmi Eray'dan sonra, bu defa da Ali Hatipoğlu bir yaman esişle savurulmuş bulunuyor. 26 Haziran tarihli «Son Havadis» gazetesinde bir trafik kazasına kurban gittiğini okuyunca şaşırıp kaldım. Onun bu beklenmeyen, akıl ve hayale gelmeyen ölümü, gönüllerimize tesellisiz bir üzüntü vermektedir. Dost ve arkadaşlardan uzakta, ani bir şekilde hayata veda etmesi ve bunu geç haber alışımız ise, son vaizfeye koşmak imkânını ortadan kaldırdı için, ızdırabımızı daha da arttırmaktadır.

Ali Hatipoğlu, milliyetçi muhitin çok yakından tanıdığı, sevip saydığı bir sima idi. Efendiliği, vefakârlığı ve mertliği ile her nesilden arkadaşların gönüllerini kazanmıştı. Kültürü, iman kuvveti, şümüllü ve şuurlu anlayışı ile o, milliyetçilik dâvasının isimsiz kahramanlarından sayılabilir.

İnegöl'de doğan, fakat Rumeli asıllı bir aileye mensup bulunan Ali Hatipoğlu'nda «evlâd-ı fâtihan» havasını, gurur ve edasını sezmek imkânsızdır. O, büyük tarihimizin şanlı sayfalarından kopup günümüze intikal etmiş bir çehreydi. Sibiryaya ve Çin hududundan Tuna boylarına, Atlas Okyanusu kıyılarına kadar uzanan geniş sahada cereyan etmiş olan tarihimizi tanıyor ve bununla öğünüyordu. Milletimizin geçmişteki büyüklüğünü yice bilen Hatipoğlu, büyük ve ileri bir Türkiye dâvasına inanmaktaydı.

Kendisiyle çok uzun zamandan beri arkadaşlık. Ne zaman tanıştığımızı kesin olarak hatırlayamıyorum. Herhalde 1943 yılında, üniversitenin ilk sınıfında olacak. Çünkü 1944 te Türkçülüğün uğradığı felâket karşısında beraberce hüzün duymuştuk.

Ali Hatipoğlu'nun Türk milliyetçiliği dâvasına hizmeti, küçümsenmeyecek de-

recede çoktur. 1946 da parti ve dernek kurmak imkânı verilince, genç milliyetçi arkadaşlar «Türk Kültür Ocağı» adlı bir teşekkül meydana getirmişlerdi. Bunun kurulmasında ve gelişmesinde Hatipoğlunun gayreti büyüktür, Ocağın ilk başkanı da o idi. Türk Kültür Ocağı son derece temiz, ateşli, idealist memleket çocuklarının kurduğu bir topluluktu. Memleketimiz bu ayarda ikinci bir dernek görmemiştir. Ocağın çeşitli faaliyetleri arasında, bütün Türk dünyasının oyunlarını tanıtmak maksadıyla tertip edilen geceler de yer alıyordu. Bu millî oyunlar gecelerinin hazırlanmasında en şevkle, en canla başla o çalışırdı. Bu geceleri, daha sonraları başka teşekküllerin düzenlediği halk oyunları ile karıştırmamak gerekir. Onlardaki ruh bambaşkaydı. Böyle bir millî oyunlar gecesinde, Hatipoğlu'nun mahallî kıyafeti ile Rumeli ekibi içindeki hal ve görünüşü, şu anda gözlerimin önünde canlanmış bulunuyor.

Ali Hatipoğlu bir çok meziyetleri olan bir arkadaşdır. Çok cömert, hatırşinas, fedakâr, arkadaş canlısı, çelebi bir kimseydi. Günlük hayatta, ahlâki ve millî meselelerde bir takım prensiplere sahip olması, şahsiyetini daha da kuvvetlendirmişti. Prensipler yüzünden zaman zaman hiddetli ve inatçı davrandığı da olmuyor değildi. Fakat o, kızılacak zaman ve muhiti iyi seçtiği için, hiç bir arkadaşı kımp gücendirmemiştir.

Hatipoğlunun fedakârlığını ve arkadaşlık telâkkisini belirtmek için, kendimle ilgili bir hâdiseyi zikretmek isterim. 1956 yılının sonuna doğru Fransadan döndüğüm zaman, Hatipoğlu ile beraber aynı evde pansiyoner kalıyorduk. Benim odam küçük, cadde üzerinde olduğu için gürültülü ve kalorifer radyatörünün bozukluğu sebebiyle soğuktu. Doçentlik tezimi mart sonuna kadar yetiştirmek gerektiğinden dolayı, evde gece gündüz çalışmak mecburiyetindeydim. Hatipoğlu, durumu öğ-

PEYAMI SAFANIN Ardından

Ziya HACALOĞLU

Türk milliyetçiliği uğrunda bir ömür harcayan büyük mütefekkir ve usta kale-mimiz üstad Peyami Safa'yı bir Cuma ge-cesi kaybetmiştik.

Yıllarca üstün anlayış ve kafasıyla, milletimizin ve memleketimizin düşman-larına karşı çıkmış, bitmez tükenmez bir enerji ile mücadele etmişti.

O, hasta vücuduyla bir yandan yaşama savaşı yaparken, bir yandan da millî has-let ve karakterimize düşman yabancı ide-oloji mensuplarıyla kıyasıya mücadele e-diyor, Türk milliyetçiliğine yeni ve me-todlu düşünceler getiriyordu.

Hastalığına rağmen, heyecanını zapt e-demiyor, gerçek araştırmalarla ortaya koyduğu felsefî ve sosyolojik düzeninde, Türk milliyetçiliğini işliyor, sistemli bir hale getirmeye çalışıyordu.

Bir ziyaretimde, komünistlerden bahis açmış, yıkıcı ve yok edici metotlarını uzun uzun izah etmişti.

40 senedir yıkıcı ve zararlı bir zihniyet-le mücadele etmek her kişinin harcı değil-dir. O, bu mücadelesinde fazlasıyla başa-rılı olmuş, çoklarını uyandırmış, gerçek fikir ve düşünceyi savunmayı bilmıştır.

Ölümünden üç gün önceyi. Son görü-şümdü demek ki... Sıhhatını pek iyi gör-memiş, kendisini zayıflamış bulmuştum. Fakat o, bunları belli etmiyor; içindeki va-tan ve millet aşkıyla coşuyor, konuşu-yordu.

Türk düşüncesinde, Türk fikir haya-tında asla yeri doldurulamayacak olan bü-yük milliyetçi Peyami Safa, üç yüzü mü-tecaviz eseriyle; gerçek şahsiyet, gerçek

renince bana ısrarla kendi odasını ver-miştii.

Ali Hatipoğlu Anadoluyu ve Anadolu insanlarını hepimizden iyi tanıyordu. Son yıllarda sık sık yaptığı seyahatler ona bu imkânı vermişti. Bu seyahatlerden bir türlü vazgeçemiyordu. Çünkü, bu mem-lekete ve onun halkına âşıktı. Gördüğü yeni bir yurt köşesi ve tanıdığı yeni bir sima, ona saadet veriyordu. Memleketi daha çok tanıyıp bilmek ateşine düşmüş-tü. Fazla iyi niyeti, saflığı, iyimserliği, herkese itimadı yüzünden çok defa za-

kıymettir.

«Dokuzuncu Hariciye Koğuşu», «Bir Tereddüdün Romanı», «Madmazel Noral-yanın Koltuğu», «Yalnızız» yazılacak ve aşılacak cinsten eserler değildir.

Bir kültür mütehassısı, bir üstün ka-fa, bir hakiki sosyoloğ olarak ortaya koyduğu eserleri, gelecek nesillere her za-man ışık tutacak, yol gösterecek değ er-dedir.

Zamansız ölümü, Türk kültürü için bü-yük bir kayıptır.

Sosyal hayatımızın buhranlarına ilmin ışığında çareler aramış, bir takım sosyal formüller bulmuştur. Her şeyden önce me-seleci idi. Meseleyi getirmesini bildiği gibi, hal yollarını da aramayı biliyordu.

Toleransı fazla idi. Düşünceye dayanan her fikre hürmet eder, münakaşadan ka-çınmazdı.

Onun ölümüyle, Türk milliyetçiliği ka-lesinin burçlarından biri daha sönmüştür.

Üstad Peyami Safa'ya Allahtan rahmet, bütün milliyetçilere baş sağlığı dileriz.

rarlı çıktığı ticari teşebbüslerde ısrarı ve bunu zaruri kıldığı seyahatlere koşması, öyle sanıyorum ki, yurdumuzun her ta-rafını görmek arzusundan doğuyordu. İş-te Hatipoğluyu böyle bir seyahat eşna-sında Biga civarında kaybetmiş bulun-u-yoruz.

Talihsiz arkadaşına Cenabı Haktan sonsuz rahmetler diler, aziz ruhuna göz-ayşlarıyla fâtihalar yollarım. İleri, büyük, müreffeh Türkiye davamızda onu asla u-nutmayacağız.

Faruk K. TIMURTAS

Üstâd Peyâmi Safa

M. Zeki SOFUOĞLU

Her insan cemiyetinde çeşitli fikirler, anlayışlar, dünya görüşleri mevcut olagelmıştır. Mânevi ve mücerret bulunan her şey gibi fikirler, idealler ve ideolojiler de insanlara hastır ve insanlar tarafından temsil olunurlar. Fikirlerin ideallerin, ideolojilerin bizatihi meknûz buldukları bir kuvvet ve kudretleri elbette ki mevcuttur. Bu kuvvet ve kudret, onların yani fikirlerin hakikat, mantık, hak, hayatîlikle ve zarûret yönlerinden, ilgili buldukları cemiyetler için arzettikleri isâbetle mevzûten mütenâsiptir.

Bununla berâber, fikirlere, ideal ve ideolojilere esas canlılığı, yaygınlığı veren; onlara bir devrin ana ve temel düşüncesi ehemmiyeti kazandıran insanlardır; o fikre, o ideal, o ideolojiye gönülden bağlanmış fikir adamları, idealistler ve ideolojilerdir. İşte bu fikir, ideal ve ideoloji temsilcileridir ki, fikri, ideali, ideolojiyi geniş kitlelere malederler; onlara kendi ruh ve enerjileriyle kan verirler, güç ve kuvvet kazandırır- lar. Ashında mânevi ve mücerret olan fikir, ideal, ideoloji, mümessillerinin şahsında ve onların şahsiyetleriyle mütenâsip derecede müşahhaslaşır, hattâ âdetâ âbideleşir. Bir Namık Kemâl'in Hürriyet fikrini, bir Ziya Gökalp'in de Türkçülük mefkûresini hemen tedâi ettirmesi işte bundandır.

Hemen ifâde edelim ki, merhum Üstâd Peyâmi Safâ da bu türlü şahsiyetlerdendi. O, canlı ve kuvvetli şahsiyetiyle, heybetli ve keskin ka-

lemiyle inkılâpçı, mâneviyatçı Türk milliyetperverliğini; tarihten akılgelen ve kudretini Türk tarihinden alan berrâk millî şuur uyanıklığını - en yüksek seviyede - temsil ediyor; âdetâ âbideleştiriyordu. O'nun dehâ derecesine varan üstün, keskin zekâsını gafil avlamanın, dalgınlığa getirmenin imkânı yoktu. O, vatan ve milletine gelebilecek tehlikeleri gaflete düşmez millî şuur ve zekâsiyle hemen keşfediyor ve durumdan her ilgiliyi haberdâr etmeye çalışıyordu.

Bilhassa son yıllarda birçok memleketlerin - hassaten Doğu Avrupa ülkelerinin - başına örülen «kızıl çorap» mevzuunda milliyetimizi yılmadan yılmınlığa düşmeden ve mütemâdiyen ibraz etmeyi kendisine başlıca dert edinmişti. Kızıl şeytan bizleri gaflet uykusuna daldırmak istedikçe Üstâd Peyâmi Safâ da uyandırmaya, uyanık bulunmağa teşvik ediyor, gözlerimizi açıyordu.

Ekseri münevverlerimizin safhîliği, fikirsizliği, komünizm tehlikesi konusunda en hafif mânâda bile mücehez bulunmayışı; buna mukabil belli başlı İstanbul gazeyelerinin solculara âdetâ kucak açışları ve işin garibi - bunu da «ilericilik» sayışları Merhuma girân geliyor; fakat aslâ onu bezdirmiyor, meyûs etmiyordu. O, her yeni güçlük, her yeni fitne ve fesât karşısında taptaze bir enerji olarak mevcuttu; hâzır ve nâzırdı.

Bir mütefekkir, bir içtimaiyatçı, bir edip olarak teşkil ettiği haki-

Türklerde Vatan Sevgisi

Yazan : Nejdet SANÇAR

Tanrının, Türk soyundan esirgemediği meziyetler arasında, insanlık vasıflarının en büyüğü ve aşkların en güzeli vatan sevgisi de vardır.

Türkler, vatan sevgisinde, dünya milletlerinin hepsinin önündedirler. Bunun boş bir iddia ilmadığına ve vatan sevginde Türklerin birinci millet bulunduğuna en büyük tanık tarihtir.

Toprağı mukaddes vatan yapan, uğrunda can verecek çocuklarının bulunuşudur. Vatan için can vermesini bilen evlâtlar, hangi milletin tarihinde Türkünkü kadar çoktur? Türkiye'yi ebedî Türkiye yapan «şehitlerden elli milyon bekçisi» olma talihini değil midir?

Toprağı, mukaddes vatan yapan yüksek ruha, milletimiz, çok eski tarihlerden beri sahiptir :

Milâttan önce ikinci yüzyılda, kaybedilen bir savaş sonunda bir kısım topraklarını düşmana kaptıran Hun Türklerini düzdükleri bir türküyü söyleyerek hep birden ağlatan, bu büyük vatan sevgisidir. II' Murad'ı, Manisa inzivasından yıldırım

hızı ile Kosova sahrasına götüren bu sevgisidir. Gazi Osman Paşa, ordusunun şehitleri ve gazileriyle birlikte, Plevne destanını bu sevgi ile yaratmıştır. Çanakkalenin ve Sakaryanın yenilmez ruhu vatan sevgisi temeli üzerinde yükselmiştir. Türk birliği ülküsünün muhteşem kahramanı Mete'yi, o çorak toprak parçası için savaş yerlerine götüren bu sevgisidir. Ve nihayet, Sırpların, topraklarına saldırmamasından korkan Prens Milân'ın, bu tehlikeden kurtulmak için onlara biraz arazi bağışlamasını rica ettiği Sultan Abdülâziz'e : «Sizi her türlü tehlikeden korumak için Sırbistan'a asker sevk edebilirim. Fakat toprak veremem. İstedığınız yerlerin her karışı, nice millet ferdinin kanı bahasına alınmıştır. Onları bağışlamaya hakkım ve selâhiyetim yoktur!» sözlerini söyleten de vatan sevgisinden başka nedir?

Bu kadar çok düşmanı olan Türk milletinin, yüzyıllar boyunca dimdik ayakta kalabilmesinin en mühim sebeplerinden birisi de işte bu büyük sevgi olmuştur. Bundan sonra en büyük dayanağımız da yine vatan sevgisi olacaktır.

katen ve cidden mümtaz şahsiyet bir mâneviyâtçı ve ruhçu ve en nihayet fevkalâde uyanık ve kudretli bir kömünizm düşmanı olarak da Merhum Büyük Üstad'ın yerini doldurmak çok güç olacaktır. İşte bunun içindir ki; O'nun bu kutlu savaşına biz,

«Gazâ ve Cihât» nazariyle bakıyor; kendisine de «Mefkûremizin Büyük Şehidi» diyoruz.

Cenab-ı Hak ganj gani rahmet eylesin; kabri nûr, mekânı cennet olsun...

Peyami Safa'nın Ardından

Kemal GÖKSEL

Ölümünden bu yana henüz on gün bile geçmedığı halde, Peyami Safa hakkında yazıları toparlayıp büyükçe bir kitap haline getirmek imkânsız değil. Buna rağmen, Peyami Safa'nın layığı ile anlatılıp tahlil edildiği iddia olunamaz.

Bundan sonra yazılacak olanların bile, Peyami Safa'yı asıl varlığı ile ortaya koyacakları pek şüphelidir. Çünkü, onda normal insan idrâkinin kolaylıkla uzanıp varamıyacağı muazzam bir fikir ve zekâ derinliği vardı. Onu anlamak onu anlatmak, onu tahlil edebilmek için, onun işlediği konulara en az onun kadar müdek-kik bir zekâ ile eğilmek gerekiyor. Ne yazık ki, hiçbirimiz böylesine mütekâsif bir tefekkür kapasitesine sahip olduğumuz iddia edecek halde değiliz.

Kırkiki yıllık bir yazı hayatında üç yüze yakın eser meydana getirildiğini söylemek, yalnız dile kolay olan bir şeydir. Bu eserlerden çoğunun ciddi, ağırbaşlı ve sistematik bilgilerle mücehhez birer kültür hazinesi olduğu hesaba katılırsa, bu yolda sarfedilen emeğin ve tefekkür enerjisinin, beşer takatini aşan bir ölçüde olduğu kolayca düşünülebilir.

Batılı bir fikir adamı «düşmanları olmayan adam, büyük adam değildir.» demişti. Zaten düşmanı olmayan adamın dostları olacağı dahi düşünülemez.

Peyami Safa edebiyatımızın gerçekten büyük siması olduğu için, muarızları da pek çoktu. Dostları, onu sevenleri çok olduğu kadar.

Madem ki, insandı, onun da kusurları, belki fikir hayatımızda işlediği günahları da vardı. Ama bir insanın büyüklüğünü insanî zaafı ve sevapları ile birlikte mütalaâ etmek icab eder.

Peyami Safayı böyle objektif bir ölçünün zâvyesinden seyrettiklerimiz zaman, onun gerçek büyüklüğünü en net şekilde, hem de kolayca teşhis edebiliyoruz.

Bilmiyorum, Peyami Safa benim gözümde fikir ve edebiyat hayatımız bakımından mistik diyebileceğim bambaşka bir mâna taşıyor. Onun isminden bahsedildi-

ği zaman insiyaklı bir davranışla ceketimi iliklemeğe, ona hürmetlerin en fazlasını göstermek ihtiyacını hissediyorum.

O, kelimenin hakiki mânasıyla bir «üstad» di. On yıldan fazla süren neşir hayatımın belli başlı ilham kaynaklarından biri Peyami Safa idi.

Herhangi çetin ve ağırbaşlı bir konuyu işlemek mecburiyetinde kalsam, Peyami Safa'nın bu mevzularla ilgili eserlerine baş vurmak benim için âdeta kaçınılmaz bir zaruret olurdu.

Elmin altından eksik etmediğim eserlerinin bir tanesi de «Türk İnkılâbına Bakışlar»dır. Atatürk devrimlerini batı medeniyetinin hamleleriyle en ilmi ve muhkî bir üslûp ile ifade ve mukayese eden böylesine ihtatlı başka bir eserimiz yoktur.

Romanda «Dokuzuncu Hariciye Koğuşu» ile «Matmazel Noralyanın koltuğu» dünya edebiyatına mal olacak ince ruh tahlilleriyle doludur.

Hele, fıkra yazmaktaki kudretini târif etmek ne zor. Türk edebiyatında Peyami Safa ayarında bir başka bir fıkra yazarı gösterilemeyeceğini söyleyenler ne kadar haklı.

Üniversitedenberi «Bakışlar»ın tiryakisiydim. Şu on - onbeş cümlecek yazı için de bu adam ne anlatabilir diye okuduğum fıkralarında, ciltlerin izah edemeyeceği tılsımlı bir fikir komprimesi bulduğum için ona hayrandım.

Onyedî sene önce onu «Ulus» Matbaasında görmüş ve tanımıştım. Bu nazik ve nahif vücudun bu kadar süresiz ve ağır fikir yorgunluğuna nasıl tahammül ettiği ne büsbütün şaşmıştım. O sıralarda İstanbulda sırf komünizmle mücadele etmek amacıyla ile «Toprak» Dergisinin yanı başında çıkardığımız «Kemal Yolu» Mecmuası için bir makale rica etmiştim.

Teklifimi gülerek ve nezaketle kabul etti ve :

— Yalnız bir dakika, defterime bakayım.

Dedi. Yelek cebinden çıkardığı küçük bir defterin sayfalarını çevirdi. Bir ay

sonrasına kadar yazı yazmak mecburiyetinde bulunduğu çeşitli gazete ve mecmuaların isimlerini okudu.

— Hiç boş vaktim yok, ama derginizi beğendim. İlk fırsatta yazmaya çalışacağım.

Vaadinde bulundu. Peyami Safanın edebî dehası yanında emsalsiz bir polemik kudretli vardı. Onunla fikir tartışmasına çıkan ve zorba kalemler, bile kırılıp susmaya mecbur olmak kaderinden kurtulamadılar.

Yüksek mekteplerden diploması olmadığı için, bu belgeye sırtını yaslayarak bilgiçlik kabadayılığına çıkanların düşmanıydı. Peyami Safa, her konudaki tartışmalarda profesörlerden daha az ilmi bir bilgiye sahip olmadığını ispat etmiştir. Edebîyatın kendi kendini yetiştirdiği gerçek doktoru bence Peyami Safa idi. Muayyer konusunda doktora yapmış hocalardan daha fazla bilgiyle onların karşısına çıkması bunu gösterir.

Peyami Safanın komünistlerle mücadelede aşırı gittiğini ve herkese bu damgayı vurduğunu söyleyenler varsa da iddialarının aksini ispat eden olmamıştır.

Peyami Safa, milliyetçi ve inkılâpçı olduğu için Türk gençliğinin kalbinde ayrı ve müstesna bir mevkie sahiptir.

Ömrünün sonuna kadar komünizmle mücadele ettiler Türk milliyetçiliğini de ondan güzel açıklıyan bir başka yazar yoktur.

Peyami Safa, her yönden ansiklopedik bir insandı. Kültürün her türlüşü onun kafasında bir sentez hâlinde mevcuttu.

Türk edebiyatına getirdiği çeşitli hizmetlerle Peyami Safa, çoktan âbdeleşmiştir. O, yalnız edebiyat kitaplarında değil, gönüllerde de heykelleşmiştir.

Onun eserleri her zaman başvuracağımız kaynakların başında gelecektir.

Hâtırası her zaman gönüllerde, edebiyat ve tefekkür târihlerinde sevgi halleri içinde yaşıyacak olan Peyami Safanın manevî huzurunda bir kerre daha saygı ile eğiliriz.

İslâmda Sorumluluk

Zübeyir KOÇ

Yazıma, bu hususu veciz bir şekilde ifade eden bir Hâdis-i Şerif'in meâliyle başlayacağım.

Abdullah bin Ömer (R. A.) şöyle demiştir :

Rasulullah (S. A. V.) den işittim. Buyurdular ki: «Her biriniz râî (yani elinin altında ne varsa onu layikiyle muhafaza ile mükellef) tir. Ve her birerleriniz elinin altındakinden mes'uldür. Devlet adamları birer râî (muhafız - çoban) dırlar ve idaresindekilerden mes'uldürler. İnsan ehil ve ıyalinin (aile ve çocuklarının) muhafızdır. Çocuklarından mes'uldür. Kadın kocasının evinin - namusunun - muhafızdır. Hizmetkâr efendisine ait malın muhafızdır ve elinin altındakilerden mes'uldür. Vel-hasil hepimiz elinin altındakinden mes'uldür, mes'ülsünüz.» (Sahibi Buharı Cild 3 Sa. 53 - 54 Hadis Nu. 487)

Bu Hadis-i Şerif dinimizdeki sorumluluk anlayışının en güzel örneğidir. Dikkat edilecek olursa, Hadiste her insanın bir sorumluluğu olduğu apaçık görülmektedir. İslâmiyette en cılızından, kuvvetlisine' en kідemlisinden en kідemsizine kadar her kişi elinin altındakilerden sorumludur. Buna göre, devlet adamları birer râî yani çobandır ve emir ve kumandasındakilerden sorumludur. Yi-

(Devamı sayfa 20 de)

Peyami Safa, mahutlar, devrimbazlar

Yazan : A. OKÇUOĞLU

Peyami Safa'nın ölümüyle Türk milliyetçiliği ateşli bir savunucusunu kaybetmiş bulunuyor. Türk milliyetçiliğinin bu kaybı elbette ki Türk milletinin de kaybıdır. Binlerce samimi ve ateşli Türk kalbinin bu kayıp dolayısıyla büyük acı duymuş oldukları muhakkaktır. Fakat o günüller, acılarıyla dolup taşarken de memleket ve millet vazifelerini yapmaya alışkındırlar. Peyami Safa'nın toprağa verilmesiyle, Türk milliyetçiliğinin saflarından sadece bir ateşli er eksilmiştir. Yarın başkalarının düşeceği de muhakkaktır. Lâkin bu yıkılmaz cephe, bu imanlılar safı, Türk milletine kasdetme yolunda onlara karşı tarihi vazifesini yapmaktan bir an geri kalacak değildir.

Peyami Safa, ateşli kaleminin en büyük hamlelerini, mahutlar diye adlandırdığı kızılara karşı yapmıştır. Çünkü Türk milletinin en azgın düşmanları onlardır. Gücsüz düşmana sırasında bir fiske de yetebilir. Ama azgını yıkabilmek için, yumrukların en sert lâzımıdır.

Peyami Safa, sade kızılarla değil, devrimbaz kelimesiyle çok güzel mânalandırdığı renksiz, fikirsiz, beneci ve millî düşmanı güruh ile de kıyasıya mücadele etmiştir. Çünkü bu güruh da yarı bilerek, yarı bilmiyerek kızılara hizmet yolunda olan gafillerdir. Onların millet gövdesinde açtıkları yaraların büyümesine engel olmak için de karşılına

dikilmek, milletini seven her Türk için kaçınılmaz bir vazife değil midir?

Peyami Safa'nın Tanrısına kavuşmasıyla, mahutlar da, devrimbazlar da kendilerine en öldürücü darbeler indiren bir hasımdan kurtulmuş bulunuyorlar. Bu bakımdan da sevinçli oldukları muhakkak... Bunu sözleriyle de, hareketleri ile de belli ettiler ve belli ediyorlar. İşte gazeteler meydanda.. Edebiyat ve fikir alanındaki kudretleri, Fatmacı'nın pazardaki adından farksız birtakım kişilerin ölümlerini, sayfalarında büyük hâdise haline sokmaya çalışanların çoğu, Peyami Safa'nın ölümünden tek satırla olsun bahsetmekten dahi kaçındılar. Sebep?.. Ölen çöpçü onbaşı mı, yoksa mahalle bakkalı mı idi? Her şey bir tarafa, Peyami Safa Türk basının en eski mensuplarından birisi değil miydi? Yüzlerce kitap, binlerce makale ve fıkra yazmış ve yayınlamış bir insanın ölümünden kısacık olsun bahsetmek gerekmez miydi?

Mahutlar da, devrimbazlar da bu hareketleriyle gerçek karakterlerini bir kere daha ortaya koymuş oldular. Fakat bu insanlıkla bağdaşamayacak hareket Peyami Safa'yı hiç bir şekilde gölgeliyemez. Peyami Safa, Türk milletine hizmet etmiş bütün insanlar gibi daima yaşayacaktır. Onun bir nefer olarak savunduğu Türk milliyetçiliği ise «gök göçmedikçe ve yer yarılmadıkça» ebediyen var olacaktır.

Örnek Bir İnsan

Nazım DURMUŞOĞLU

1958 yılında Şişli Ürgüppalas'da oturduğu dairede kendisini bir ziyaretim olmuş, gözleri pırıl pırıl, hayat dolu oğlu Merve'yi tanıtmıştı benimle o, fütürlerinden ve mücadelede aşkından başka geride her baba gibi bir evladı olacağı içinde mes'uttu. Fakat Tanrı ömrü her bakımdan mücadele ile geçen bu idealist insana bir imtihan daha açmış, son zamanda güzel Merve'ciği ondan koparıp almıştı.

Fikir sanat hareketlerini aslından ta-

kip, milli meselelerde hiç bir tesire kapılmadan gençliği ve hükümeti ikaz ediyordu. O düşünce, düşünce düşüncenin potasında vücudu erimiş, sadece bir kafa kalmıştı. Fazla kazanmazdı; Kalın, madeni ve içten sesiyle en girift konuları bir kaç cümle ile izah ederdi. Yazılarında da aynı özlü, seçik ifadeler vardı. Her devirde beynelmilel komünizmin tahrip metodlarına ve Türkiyemiz de oynamak istediği oyuna dikkati topluyordu.

Onun muazırlarından bir çoğu —is-

BÜYÜK KAYBIMIZ

Kapladı rühumuzu yine sonsuz bir melâl,
Yaslıdır yine millet, yaslıdır yine hilâl!..

ŞİMŞEK gibi bir zekâ, kılıç gibi bir kalem,
Susar da ebediyen duyulmaz mı hiç elem?

Çöktü «Bâbı Âli» ye duman duman üstüne,
Kaldı öksüz raflarda roman roman üstüne!.

«Objektif» sütununda, «Başyazı» da adı
yok,

«Peyâmi» siz basının mânâsı yok, tadı yok!.

Türk'ün çarpan yüreği, düşünen başıydı O,
Alınamaz bir kale, bir hudut taşıydı O!..

Az görmüştür matbûat böylesine dev yazar
Değdi mutlak üstâda ansızın bir kem
nazar!..

Ulaşmıştı san'atın, şöhretin zirvesine,
Kavuştu en nihâyet sevgili «Merve» sine!..

YALNIZIZ şimdi biz de CANAN gibi, can
gibi,

O eşsiz bayrak adam, Türklüğe kurban
gibi!..

Yükseliyor göklere feryadımız, ahımız,
Bu ne hazin tecelli, ey Ulu Allahımız?..

«İsmail Safa Nesli» inkıraz buldu heyhat!
Yansın büyük kaybına: Türk dili, edebiyatı.

Yılmaz müdâfilydi: Hak ile hakikatın,
Dense ona sezâdır: Mucizesi hilkatın!..

Aşıktı tâ ezelden: Hürriyete, vatana;
Doğuramaz her zaman böyle yiğit her ana!

GAZİ'NİN HAYATI'nı odur dile getiren,

Odur SÖZDE KIZLAR'ı bir bir yola getiren!..

Nurlu fikirleriyle olurduk her an sarhoş,
Nasıl yanmayız, nasıl?.. Duruyor yeri
bomboş!..

Hikâyeci, romancı, terbiyecî, sanatkâr;
Gazeteci, münekkit, ne ararsan onda var!

Milliyetçi, mücâhit, rühiyatçı, filozof;
İnkılâpçı, sosyolog, - bu kadarı yeter, of- -

«Türk Kıbrıs» denildi mi akla gelir başta O,
Her milli dâvâda O, her kutsal savaşta O!..

O'ydu imânsızlara çöktüren önünde diz,
Öğünecek onunla her zaman GENÇLİĞİ-
MİZ!..

Girerken vatansızlar mâsumların kahına,
Ot tıkayan o'ydu hep MÂHUTLAR ın çan-
nına!..

O'nun büyük aşkını anlatır MİSTİSİZİM,
Sönmiyen nûrumuzdur «Peyâmi Safâ»
bizim!..

Mukaddes ülkümüzün odur aziz şehidi,
Unuturuz biz nasıl o büyük mücâhidi?..

Onun kadar imanlı, onun kadar zindeyiz,
Müsterih olsun üstâd: Haşre dek izindeyiz!.

Eyüp - İstanbul : 17/6/1961

F. Cemâl Oğuz ÖCAL

NOT : Büyük harflerle yazdıklarımız, rahmetli üstâdın sayısı üçyüze yaklaşan kıymetli eserlerinden bâzılardır.

temiyerek yapılan bir benzeyişle— lağım fareleri gibiydiler; karanlıkta iş görür, yüze gelmekten çekinirlerdi. Son zamanlarda bir süre gazetesiz kalmış, mahut ve malûm ağızlar müdafaasız Peyami'ye vahşice saldırmışlardı. Halâ müseccel ve müsellemler kızıl uşakları methedenler seviyesi bir orta mektep kompozisyon ödevini geçmeyen baş makalelerinde ona amansız hücumlarda bulunmuşlar; yüzünün çiçek bozuğundan, vücudunun cılızlığından alay konusu çıkaracak kadar düşüklük göstermişlerdi. Cenazesine çelenk gönderen Yusuf Ziya'nın Akbaba'sında dahi o üstün insan hakikat tepetaklak edilerek ağzından orak - çekiç kusan tip olarak karikatürize olunuyordu. Yıllarca komünizmle mücadele eden ve bu uğurda bütün ikbali tepen Peyami'yi Yusuf Ziya dahi kalbi sızlamadan böyle hırpalıyordu.

Müsavi şartlarda hiç bir muarızı onunla mindere çıkamazdı. Fakat onun gazetesiz kalmasını fırsat bilenler rotatiflerle seri bir taarruza geçerlerdi hep birden. O perçinlenmiş varlığı mertçe erkekçe milliyetçi ve memleketçi gençliğin önündeydi. Kızillara kuyruklu eden Roma - Moskova muharrirleri ona çattıkça o bir zırn oluyor, muarızlarını bir fiskede karton gibi yıkıyordu. Kendi kesesinden çıkardığı Türk Düşüncesi ile antikomünist ve milliyetçi mücadelesine devam ediyordu.

Bir keresinde nasıl perişan görmüştüm onu; çok üzgündü. Geçim derdinde olduğundan değildi, hasta olduğundan hiç değilse üzgünlüğü. Devlet malından gasp edilmiş tesisleri tevarüs eden babadan kalma baş yazarlar her gece kafasına viskiyi dikerken, sünger beyninden kızıl salyalar akıtıyordu o sıralar. Gençlik aslını bilmediği bu dramın saf figüranları gibi oynatılmak istemiyordu. İşte o yana yakıla bu korkunç dramın iç yüzünü anlatmak istiyordu. Ama ortalıkta hakim sesler boş gültülerdi. Heyecanlar geçecek, onun feryadını duyanların mevcut şuuru memleket ufkunu kuşatacak. Par-

tiler manasız bir çekişme içindeydiler. Bir Milli Birik Hareketi bu duruma son vermiş memleket kaderini eline almıştı. Her devirde her otoriteye karşı olan kızıl taktik Milli Birlik hareketini de istismar edecek bu kritik safhada ayrı unsurları tutuşturacaktı. Basına yerleşmiş elemanlar bir yandan «devrimci» görünecekler bir yandan da Milli hareketi hedefinden çıkararak cemiyetin moral kıymetini tahrip yoluna sevkedeceklerdi. Halbuki Türk, ordusu, gençliği ve bütün gücüyle ezeli düşmanını çok iyi tanıyordu.

Son zamanlarda millet efkârında milli mefkûre çok canlanmış, millette komünist takriklere karşı şuurlu bir mukavemet yönelmişti. Peyami Bey artık ümitsiz değildi, yanında ve etrafında mukades meseleyi ebediyete götürecektir idealist kençler vardı. Gerçekten Hamî Tezhan ile Gökhan Evliyaoğlu en zor şartlar altında eski Havadis yeni Son Havadisi onbinlerce tiraja ulaştıran bir gazetecilik örneği göstermişlerdi. Artık Peyami Bey, sabah uykusunda iken yazıları taze taze gençlik ve vatandaş kitlesi tarafından okunuyordu. Bütün maddî imkânsızlıklara rağmen dava kıvılcımını vevmiş memleketçi fikrin karşısında Babıâli duvarı çökmeye başlamıştı.

Son günlerde Mervenin ölümü onu sarsmıştı. Yine yazıyordu; kaybolmuş gibi görünen vücudunda bitmeyen gücü halâ kurumamıştı. Genç arkadaşlarımızdan Oktay Öner doğan çocuğunun adını Merve koymuş, bu onu çok sevindirmişti. «Deli kanlı kırkını doldurunca gelsin ilk işi elimi öpsün.» demişti. Delikanlı kırkını doldurmadan tabutu parmakları mız ucunda dalga dalga uçacakmış meğer. En çetin şartlar altında ümidini yitirmeyen, büyük imtihanını vermiş olan Peyami Bey hepimizin örnek mutlu kişilerden biriydi. Tanrı ruhunu şâd etsin.

Yıldız, 18 Haziran 1961

Gençliğin Sönen Işığı

Ali Said YÜKSEL

Aldanmak, ders vermiyor insan hayaline.. Her yazısında, sohbetinde zindelik, mücadele azmi okunan Peyami Safa'nın imanlı kalbinin bir gün durabileceği de hayalime sığamıyan ihtimallerdendir... Belki de yeri nasıl doldurulur endişesi, böyle onulmaz bir kaybı havsalaya sığdırmak istemiyordu... İnanılmaz oldu işte. Peyami Safa gibi bir yürek te durdu artık. Hayal istediği kadar isyan etsin. Bu haşın ve acı gerçeği de inkâr edemez ya...

Milliyetini müdrik basın, yılların yerini dolduramayacağı emsalsiz mümessilini, «altın beyni» ni kaybetti. Milliyetçi cephenin bu büyük gediğini doldurmak için kimbilir nice yılları gözlemek zorunda kalacağız.

O'nun insafsız hasımları imansızlar için, hayattaki tasavvurların en korkuncu, ölüm düşüncesi olabilir. Ne menzile yaklaşış, ne de bir birini takibeden felâketler O'nun mücadele azmini frenliyebiliyordu. Bilhassa bu yönüyle o gençliğe örnek olmıya lâyıktır. Hayatta acının, silenin, yanlış anlamaların, aleyhine türlü tertiplerin her çeşidini tatmıştı. Acıyla bu derece hemhâl olmuş inanan bir yürek için ölüm, sadece geçiciden ebediye göçüş, bir âlem değişikliği, bir köprüden ibaretti. Bizim yanmamız da zaten —maddecilerin anlamında «son» mânâsına gelen— ölümüne değil... Boş kalan yerine yetişecekler bakımından muhtac olduğumuz uzun senelerdir bizi hayıflandıran...

Gençliğin büyük ışığı, mücade-

le ve azim örneğiymiş Peyami Safâ... Sevmiyenleri, söyledikleri pek çok şeyler yanında bir zamanlar O'na gençlik düşmanı da demişlerdi. Halbuki, sahibi olduğu Türk Düşüncesi'nde bir genç imzaya yer verebilmek imkânını bulduğu zamanki sonsuz zevkini kaç def'a gözlerinde okumuştum. Kalemine güvendiği gençleri teşviki, hudutsuzdu' Yerine göre konu verir, yol gösterir, yazı plânına dahi yardım ederdi. O'na gençlik düşmanı diyen malûm kara ağızlara O çok keskin, veciz üslûbuyla şöyle cevap veriyordu : «Türk Düşüncesinde ve sahibinde gençliğe karşı menfi bir vaziyet alış tevehhüm edenler, bu derginin sayılarını dikkatle takip etmemiş ve sahibinin bütün meslek hayatında genç liyakatleri tanımak ve tanıtmak yolunda sarfettiği emekleri unutmuş olanlardır... Bu sayımızda yayınladığımız bir konferansımızda da anlatmaya çalıştığım gibi genç yazarların şüir ve nesirlerinde müşterek vasıfı vardır. Fakat onları en az iki kategoriye ayıran kalite farkları incele-nirse, zamanın onlar arasında yapacağı bir elemenin hangilerini yarına bırakacağı şimdiden kestirilebilir. Türk Düşüncesi ve sahibi kendi ölçülerine göre bu liyâkat sahibi gençliği benimsiyor. Ötekileri ya düşman bir ideolojinin çığırkanları yahut sadece birer şarlatan olarak görüyor. Ölçülerimiz münakaşa edilebilir, fakat bize gençlik düşmanlığı isnat edilemez... Bu günkü gençlik zümrelerini hatta benim kadar bile temsil eden taze şöhret ve

Güle güle Ali Dayı!

Mehmet ÇAVUŞOĞLU

Bâyezid'de akşamlardan bir akşam, Marmara Kahvesi'nde masalardan bir masa; Ali Dayı ve ben..

Sesi güzel değildi, dokunaklıydı. Hiç duymadığım bir türküyü söylüyordu. O türküden aklımda şu mısralar kaldı:

«Felek sana minnet etmem üç günü.»
Üstünden bir yıl geçti. Şimdi ölümünü haber alınca, bu mısraın ne kadar çok Ali Dayı olduğunu anlıyorum.

O müstesnâlardandı. Ne çok şey bilirdi Yarabbi. Hacaloğlu'nun bir vesileyle söylediği gibi; Türkiye'deki en büyük ve en eski çınarlarından, en iyi salatanın nasıl yapılacağına kadar. Onunla bir müddet beraber bulunan pratik hayat şahadet-nâmesini alabilirdi.

Tam bir Osmanlıydı; bıyıklarından giyimine, zevklerinden konuşmasına kadar...

Rumeli türkülerini çok iyi bilirdi, bu mânâda katıksız bir serhadliydi; öfkesiyle, sevinciyle, turancılığıyla Anadoluculuğuyla..

1944 Turancılık Dâvâsı'nın mevküfları, bilhassa Zeki Velidi Togan Hoca, O'nu unutmayacaklardır. Vefakârlığı, fedakârlığı, karşılık beklemeden verişiyle hepimizin hâfıza-

otorite bulunmadığı da bir gerçektir. Bunu söylerken kullandığım «bile» edatı bir gurur mu ifade eder, tevazu mu? İnsaf sahiplerinin hükümüne bırakırım.» (T. D., Cilt : 3 Sa. : 16)

Temiz yaşayıp temiz ölmek, ey-

sında husûsi bir mevki işgal edecektir.

Çok hassastı ve çok kolay kırılırdı. İşin fenası, size darıldığını anlayamazdınız. Nereden, nasıl, niçin? diye düşünür dururdunuz:

Mâvi gözlü' seyrek, muntazam taranmış, dâima başının sol tarafına meyyal saçıyla Ali Dayı..

Bu kadar kolay, bu kadar zamansız ölümü bir türlü anlayamıyorum.

Marmara Kahvesi'nde karşılıklı piket oynamayacağız artık. Artık hiç kimseyle oynayamayacağım. Çünkü hiç kimse bana «doğru oynasana be susak» demez, dese de O'nun gibi diyemez. Çünkü hiç kimse bana, Ahmed Hikmet'in o meşhur «Üzümcü» sündeki hitabı hatırlayarak «çavuuuuuş» demez, dese de öyle diyemez.

Bir gün «Dayı,» demiştim, «neden sana Dayı diyorlar?» «Ne bilem be Çavuş,» demişti, «Rahmetli Rahmi'ye (Rahmi Eray) Üstad derlerdi, bana da Dayı. Ne bilem ben, demişler işte..»

Güle güle Dayı, güle güle..

«Tekrar mülâki oluruz bezm-i ezelde.

Evvel giden ahbaba selâm olsun...»

yâm hislerine kapılmadan hak bellediği yolda yılmamak, ne büyük mutluluk!.. O bu mutluluğa eren ender kişilerdendi. Tanrı'nın rahmeti üzerine olsun. Çok sayın eşi, kültür ve fikir arkadaşı Nebahat Peyami Safa hanımefendinin, diğer yakınları ve sevenlerinin de başı sağ olsun..

ÜSTADIM VE ÖLÜM

Yılmaz GÜRBÜZ

Merve'nin ölümü üzerine de bir yazı yazmıştım. Neşredilmedi, defterimde kaldı. O yazıda Üstat Peyami Safa'ya baş sağlığına gidişimi, teselli verecekken nutkumun tutulduğunu ve ölüm karşısında meta-netlerini kaybetmiyen, alın yazısını tevekkülle karşılayan ana babanın beni teselli edişlerini anlatıyordum. O yazıyı nedense sık sık okurdum. Üstat Peyami Safa'nın ölümünden bir kaç gün önce de okumuştum. Ne vardı bu yazıda da sık sık okuyordum. Bilmem. Kırık dökük duygular. Acıdan teessürden öksüz kalmış cümleler. İşte o yazının anlattığı bir gün; baba sağ, oğul sağ:

«Odada çıt yoktu. Peyami Bey bir köşede başını önüne eğmiş müziği dinliyordu. Merve'de sandalyaya oturdu. Başını önüne eğdi. Odanın içinde tatlı renge renk bir melodi meltemi esmeğe başladı. Plâk dönüyor, gözler kulaklar dahiyordu. Müzik ümitsiz kadere boyun eğmiş insanların kalb acılarını dile getiriyordu. Baba oğul sabit bakışlarını döşemeye dikmişlerdi. Bakmıyorlardı. Gözleri de dinliyor gibi geldi bana. Ruh olmuşlardı sanki. Müzik karşısında bu kadar kendinden geçiş, vecd ile dinleyiş. İmrendiğim müzik terbiyesi buydu. Bu besteyi yaparken Rahmaniof'un ruh hali neydi, ne düşünüyordu bilmem. Ben ölümü düşündüm.

«Ümitsiz çırpınışlar. Aniden yükselen yumuşak isyanlar. Bir küçük dere şırıltıyla akıyor; bu hayat. Billür sularında inci gibi beyaz kum taneleri yuvarlanıyor; Biz insanlar. Kuvvetli bir fırtına esiyor; gök gürültüsü, yağmur. Yağmur yağıyor üstümüze. Çağhyanlar gibi dökülüyor ince dereye. Sel, tufan: İşte Allah. İncesu bulandı; kum taneleri kayboldu; dere büyüdü büyüdü, biz bu büyüklük içinde yok olduk. Bu da kader. Öldük. Öldüm. Ölüm Allaha dönüş, ölüm tek gerçek düş. Muhakkuk, mukadder.»

Rahmaniof'un bestesini dinlerken bunları düşündüm. Merve ne düşünüyordu bilmem. Belki onu tatlı neşeli bir ha-

yal dünyasına çekiyordu bu beste. Bir daha plâğı çaldı. Sandalyade bir heykel gibi sessiz hareketsiz, kendini yine Rahmaniof'a vermişti.

«Yine aynı odadayım. O öldü. Dün şuracıkta oturuyordu. İşte bana ölümü hatırlatan plâğı yine çalıyor. Gözierim dahiyor. Doluyorum. Sahiden öldü mü diyorum» kendi kendime. Hayır işte o düşünüyor, başını elleri arasına almış Rahmaniof u dinliyor. Dünya bu. O yok artık. Aynı odada bu defa Peyami Safa ve annesi Nebahat hanım var. Bu benim ilk başsağlığı dilemem. Ne zormuş, ne zor. Konuşamıyorum. Halbuki üç dört gün bekledim. Baş sağlığı dilemenin unutulmuş yarayı yadından destiğini biliyorum. Gideyim, gitmeyim. İşte geldim. Onunla karşılaştığımız konuşup, müzik dinlediğimiz odadayım. Hatıralar. Onun hayali göz önüne geliyor konuşamıyorum. Ben niçin gelmiştim. Anne ve babasının yanan yüreklerine bir damla olsun su serpmeye değil mi? Şimdi onlar bana teselli verecekler nerdeyse. Alışmışlar ölüme. Bu benim ilk ve son başsağlığına gelişim olsun diyorum içimden...»

Yukardaki satırları sık sık okuduğumu Beyami Beye söylesem hayıra yorardı muhakkak. Merve'nin ölümünde de ilahî bir hayır aramıştı. Yeni gelen hizmetçinin hafız olduğunu, her gün Merve'nin ölümünün duyulmasına tekaddüm eden akşam da Kur'anı Kerim okuduğunu söylemiş. Merve'nin ölümü ile yeni gelen hizmetçilerinin hafız olmasında ilahî bir rabita bulmuştu.

Rahmetli, «Yılmaz derdi, Çalış, didin hayat bu. Oku, öğren, düşün duy. Çok oku, çok düşün yoksa hayattaki mücadelede çok yayan kalırsın.»

Ya kadem üstadım derdim. O anlatırdı. Anlattıklarının ancak pek az bir kısmını anlar; bunları içime sindirmeğe, hazmetmeğe çalışırdım.

Elimizden geleni yaptıktan, çalıştıktan sonra kadere boyun eğmek kulluk borcu-

muz. Namütenahide, aklın ötesinde duygularımız düşüncelerimiz bire ulaşır. Birle kaynaşır. Biz de bir oluruz. Bir öyle istedi. Bir ölümden hatır gördü. Biz niçin ağlıyalım. Bire ulaşmak istiyen benliğimiz, Allah'a isyan mı edelim. Ağlamak acı çekmek boş. Boş olan bir şeyle niçin uğraşalım. Aklımızın, düşüncelerimizin aşamadığı hudutta duralım. Allahın ölüm emrini de hayırla karşıyalım, üzülmiyelim.

Ne kuvvetli bir hayat felsefesi vardı rahmetlinin. Ne metin ve sarsılmaz bir ruhu vardı. Ama o da insandı. Biricik oğlunu kaybetikten sonra onun sağlam imanını zayıf vücudunu daha ne kadar zaman ayakta tutabilecekti. Peyami Safa hayatiyetini kuvvetli iradesinden, engin ruh birliğinden ahyordu. O dışı karşı üzüntüsüz, acılardan uzak görünmeğe muvaffak olduysa da dışına taşıramadığı teessürü onu için için eritti. Zayıftı. Son aylarda daha da zayıflamıştı. Son günlerde çok yorgun ve istirahata ihtiyacı olduğundan bahsediyordu.

— Yeşilköyde bir kaç hafta kalmak istiyorum sen ne dersin Yılmaz, dedi.

— Uludağ'a gitmeniz daha iyi değil mi üstadım dedim.

— Bu da iyi fikir dedi, düşünelim.

O kendinin doktoruydu. Gelecek tehlikeyi sezmiş tedbir düşünüyordu... Ölüm 62 yıllık hayatı boyunca yaşamak için çarpınan ince zayıf vücuda, inandığı mukaddes ülkü uğruna her tehlikeye göğüs geren büyük kafaya birkaç haftalık istirahati çok görmüştü. Peyami Safa Ziya Gökalp'tan sonra milliyetçiliği kavramış, doğunun imanlı ruhunu batının pozitif riyazi düşüncesiyle meczederek sistemleştirmişti. Her zararlı ideolojiye karşı, tek korunma çaresinin milliyetçilik olduğunu söylerdi. Bunun için insanlığın baş belası komünizme karşı müthiş bir mücadele açtı. Atatürk gibi o da komünizmi nerde görürsek orda ezmeliyiz diyordu. Bunun içindir ki ölünceye kadar gafillerle satılmışlarla mücadele etti. Komünistlerin bir kısmının başını ezdi. Ardında geri kalan komünist kuyrukları ezmeğe azimli bir genç-

lik bıraktı. Müsterih olsun yolunda yürüyeceğiz.

Üstadın kuvvetli bir şahsiyeti vardı. Millet ve İnsan adlı eserinde «Ferdiyeti bir ata, şahsiyeti süvariye benzetebiliriz. İnsanın varlığında bu at (yani ferdiyet) tabiatı temsil eder; bu süvari (yani şahsiyet) cemiyeti temsil eder.» diyen Peyami Safa cemiyetimizin, halkımızın tercümanıydı. Komünizm düşmanlığını milliyetçiliğin bayraktarlığını yapıyordu. Bunun için halk onu okuyor, seviyor, tutuyordu. Milletini seveni, milletin düşmanı ile çarpışmanı kimsevmez.

Henüz ebediyete göçüşün teessür fırtınası, acılı duygular tufanı dinmedi. Şu sırada yazılan her yazı O'nun şahsiyetini, milli değerini, edebi kıymetini, kültürel hizmetini anlatamıyacak bir acz içindedir. Ölümünün milliyetçi topluma yaydığı teessür bulutları dağıldıktan sonra, masmavi bir gökte üstadın ışığından daha fazla faydalanacağız.

«Şark dindardır, filozof değildir» diyen Peyami Safa doğunun geri kalışının bir sebebini de bu eksiklikte görüyordu. Milli bir felsefemiz var mıydı. Milli felsefemiz Ziya Gökalple başlamış fakat yarım, eksik kalmıştı. Peyami Safa bu eksikliği tamamladı. Milliyetçiliğin felsefesini yaptı. Bu sahada çok çalıştı, düşündü, eserler yazdı. Bize bu milli felsefeyi öğrenmek, benimsemek, halka benimsetmek düşüyor.

«Gençliği ayakta olmıyan bir cemiyet yataktadır.» Üstadın bu vecizesi hatırımında. O müsterih. Gençlik hayatları boyunca fikirleriyle kendilerine destek olacak mürşitlerini omuzları üstünde ebedi istirahatgâhına götürüyor. Hepsinin gözleri yaşlı, ama kalpleri imanla dolu..

Peyami Safa müsterih zira gençliğin ve halkın ruhunda sarsılmaz bir milliyet ülküsü feveran edecektir.»

Bize bu ruhu veren, bizde bu ruhu geliştiren büyük insan. Bir milliyet süvarisi olan üstün şahsiyetinle, dehanla aramızda heran yaşıyacaksınız. Senden ışık alan gençlik ayakta; eserlerinde gösterdiğin hedeflere gidecek.

Ali Hatipoğlu'nun Ardından

Av. Mahmut ÜNAL

26 Haziran 1961 tarihli Son Havadis Gazetesinin birinci sahifesinde, Ali Hatipoğlu Vefat Etti başlığını görünce asılsız bir haber okumuş olduğumu veya yanlış bir yazı okuduğumu ne kadar arzu ederdim.

Genç ve mütevazı, insan-ı kâmilin en tipik örneği, milliyetçi bir arkadaşımızı kaybetmenin üzüntüsünü tarif ne mümkün. Daha O'nunla Kurban Bayramında yine 2. sene evvel vedalaştığımız Lâlelideki Acemin Kah vesinde görüşüp konuşmuştum.

İnanamıyorum kardeşim, senin öldüğüne inanamıyorum. Hani bana sormuştunuz: «Ne kadar oldu görüşmiyeli,» diye. 2 sene deyince, hayretini gizliyememiş ve sanki dün gibi demiştin. Ya bu ebedi ayrılığa ne demeli. Ben bunu size nasıl izah edeceğim. Bak Lâlelideki, sizin tabirinizle (Lâleli bekârları) ne kadar üzgün. Artık saatler ilerliyecek, gözler kapıda olacak siz Hatipoğlunu bekleyen arkadaşlar ümitsiz ve kederli evlerine dönecekler. Uzaktan bu manzarayı tahayyül dahi insana ayı bir hüznün veriyor kardeşim.

Dikkatsizlik ve tedbirsizlikler hergün şu kadere kötü Milletimize neye mal olmuyor. Hergün bir trafik kazası, hergün evlere matem, hergün zayıat. İşte böyle bir dikkatsizlik Ali Hatipoğlu gibi genç bir Milliyetçi arkadaşımızı da bizden ayırır.

TUTUK ŞİİR

— Kardeşim Nail Sırman'a —

Neyim varsa haraç - mezat ortada

Açılmış kapılar, pencerelerim.

Bir benim, bir benim kalan arada

Duada kilitli kalmış ellerim.

Başımda doşan «Karkuş» değil,

Uçan bulut, geçen zaman boş değil,

Bir türlü sevdalı başım hoş değil

Ne açılır, ne de biter yollarım.

Bir türkü söylesem, türküden çıkar

İçime yılların acısı çöker,

Bu derdi gerçekten anlayan çeker

Beni, benden etti, tutuk dillerim.

Azmi GÜLEÇ

Senelerden beri yakinen tanıdığım, Ali Hatipoğlu'nu izah ve ifadede hayli güçlük çekiyorum. Ve hep onu düşünüyorum. Mazbut ve herkese itimat telkin eden o vakur ve selis ifadesiyle, riyadan arî konuşmalarında hep daha önceden düşünül-müş muhakemesi yapılmış, mantiki komprime denilecek kadar vazih ikna edici kararıyla halletmediği mesele olmazdı. Bu haliyle şu hükme varmamak mümkün değildi: Ali Hatipoğlu geniş ve mazbut bir kültüre sahipti.

Ölümün milliyetçilik sahasından alıp götürdüğü Genç Milliyetçi arkadaşımıza Allahtan Rahmet diller, kederli ailesi ve milliyetçi arkadaşlarımızın acılarını paylaşıyoruz.

Peyami Safa ve Komünistler

Yazan : Ziyaeddin BABAKURBAN

Türk edebiyatı gerçekten büyük ve vefalı bir evlâdını kaybetti ve bu arada muhakkak ki en çok kayba uğrayan «KOMÜNİZMLE MÜCADELE EDEN CEPHE» dir. Türkiyede komünizm ile ciddi bir şekilde mücadele eden iki yazar varsa, biri Peyami Safa'dır. Merhum; Marksizmin, Lenizmin ve Komünizmin bütün cephelerini çok iyi bildiği gibi, bugün Sovyetlerde bile modası geçmekte olan Komünizme körü körüne bağlanmış ve bazı menfaatler ve gizli maksatlarla kendilerini satmış olan bedbahtların, mahûtların maskelerini kudretli kalemiyle indiren ve bu zavallılara öğüt veren, her türlü tehditlerden korkmayan, yılmayan, hatta aç kalmağa bile razı olan bir yazardır. İşte böyle bir yazarı kaybeden Türk Basını elbette ki bu boşluğu doldurması güç olacaktır. O güzel fıkralarının içinde Komünizme karşı yazdığı masralar; yalnız edebi bakımdan değil, Sosyoloji ilminin de en güzel ifadelerini taşımak tadır.

Peyami bey, öteden beri Babıâli'de bir alışkanlık neticesi; yazı yazmış olmak veya yalnız yazarlık istismarı peşinde koşan gazeteciler arasında kendini ilmin, milliyetçiliğin, maneviyâtçılığın akışına ve yazarlığına varmış bir muharrirdir. Memleketimizde fikir cereyanlarını ilmi bakımdan araştırarak ve bu arada «Millî Birliğimizi» koruyacak ve kökleri dışarda bulunan birçok ideolojilerle mücadele edecek enstitülerimiz yoktur. Milletçe komüniz-

me karşı düşman olduğumuz halde Komünizmle Mücadele Enstitüsü gibi ilmi araştırma merkezlerimizin bulunmayışı yanında Peyami Safa'nın mücadelesi kim ne derse desin münevverlere ışık vermiş, aydınlatma vazifesi yapmış bir vatansever ve insan olarak Türk Basın Tarihine geçecektir. Allah rahmet etsin.

BEKLENMİYEN YOLCULUKTAN

Vatanın büyük kaybı Peyami Safa'nın aziz hatırasına.

Bir Haziran sabahıydı,
Üstadım..
Zamanın göz bebeklerimizde
Donduğu sabah..

Zaten hava sıcak.
İçimse yanıyor..
Ah!

Bir Haziran sabahıydı,
Üstadım..

Özlenen çiçekleri dermeden miydi kader?
Tomurcuklar henüz rüyalarında..
Güz rengi ufuklar açmayın yeter;
Garip Anadolu'mda..
Anlıyorum;

Engin bir aşkı sürüklemeye,
Kâfl değildi takat..
Şairi Azam misali :
«Sığsın mı hayale bu hakikat?..»
Bir Haziran sabahıydı,
Üstadım..

Kara kara yazılar,
Geçiverdi önümden apansız..
Yerimiydi, yerimiydi Allahım!
Böyle yolculuk,
Zamansız...

Kemal Fedal COŞKUNER

İbadet Etmek

İmdat AKMERMER

İnsanoğlunun şu fâni dünyadaki imtihanını müsbet bir şekilde verebilmesi ve hem bu dünyada hem de öteki dünyada saadet ve selâmete kavuşabilmesi için muhakkak Hazret-i Allah'ın emir ve yasaklarına riayet etmesi lâzımdır. Allah yolunda yürüyen kimselerin hüsrana uğradıkları asla varit değildir. Fakat bu yolun tersini tutanların felâketlere maruz kaldıkları çok görülmüştür.

Evet ebedî saadeti isteyen herkes, Allah'ın yolundan yani Peygamber Efendimiz (S. A. V.) in ardından yürümelidir. Fakat bugün memleketimizde bazı kimseler, müslüman olduklarını söyledikleri halde İslâm Dini'nin üzerinde çok durduğu ve farz kaldığı İbadetlere maalesef gereken önemi vermemektedirler. Bu ise arzu edilen bir kayfiyet değildir.

Halbuki düşünürsek hemen anlarız ki Allah, bütün yarattıklarının içinde en kâmil olarak İnsanoğlunu halketmiştir. Şu halde insanların diğer canlılardan madden olduğu kadar manen de farklı hareket etmeleri icabeder. Afbuyurun hayvanlar, doğarlar, yerler, içerler, büyürler, ve nihayet ölürler. Fakat insanlar, hayvanlardan çok daha mütekâmil olduklarına göre, ifa etmek mecburiyetinde oldukları daha birçok işleri olsa gerektir. İnsanları ancak, bu farklı işler hayvan gibi yaşamaktan ahkoyacaktır. İşte bu farklı işlerden bir tanesi - belki de en önemlisi - İBADET ETMEKTİR.

Diğer canlılar, akıl ve mantıktan ve daha birçok şeylerden mahrumdur lar. Binaenaleyh ibadet etmekle mükellef değildirler. Fakat onlardan insanoğlunun yaratıcısına karşı

çok daha üstün vasıflara sahibolan bir teşekkür mahiyetinde olan ibadetlerden kaçınmamalıdır.

Kaldı ki ibadet etmenin hem bu dünya ve hem de öteki dünya için sağladığı faydalar vardır. Bunları Hazret-i Allah Kuran-ı Keriminin bizere beyan etmiştir. Bu hususta Peygamber Efendimizin de birçok sözleri mevcuttur...

Yalnız ben burada bir noktaya daha işaret etmek isterim: Bazı kimseler ibadet etmenin sadece maddî faydalarından bahsederler. Halbuki çok muhterem hocam Hüseyin Kaplan'ın bir vaazlarında da ifade ettikleri gibi, ibadet etmenin sırf bu dünya için maddî faydalarından daha çok menvî faydaları vardır. Bu faydalar ise sadece hulus-i kalp ile riya katmadan ibadet eden gerçek müminler tarafından anlaşılır. Evet bu manevî faydalar anlaşılır, duyulur, hissedilir.. Fakat maalesef başkalarına tam olarak anlatılamaz. Öyle ya siz, hiç bal tatmamış kimseye balın nasıl tatlı olduğunu tam olarak anlatabilir misiniz ki!.. Elbette hayır.

O halde hem bu dünyada hem de öteki dünyada hem madden hem de manen, ferd olarak cemiyet olarak, saadet ve selâmete ulaşmak istiyorsak bu ilahî kaynaktan da istifade edelim yani Allahın emir ve yasaklarına tam riayet edelim, Peygamberimizin ardından gidelim, İslâmın ipine sarılsalım. Ancak bu yoldan gidersek hedefimize en kısa zamanda ve en iyi şekilde vâsıl olabiliriz.

Allah bir, yolu da birdir. Ne mut bu sağlam yoldan yürüyeneri!..

Peyami Safa

Vedat BULUR — Bakırköy

Gayretiyle kazandığı kültürü, vatanperverliği ve imanı ile hak ettiği ölmez sevgisi, mümtaz şöhreti ile merhum Peyami Safa, gerek Bab-ı Âlide, gerek halk efkârında, doldurulamıyacak bir boşluk unutulamıyacak bir acı bırakarak Hakkın rahmetine kavuştu.

Ardından yazılanlara baktıkça kaybın büyüklüğü, gözlerde büyüyor ve gönüllerde kapanmaz rahneler açıyor.

Ardından yazılanlar derken yalnız Çetin Altan istisna kabul etmek gerekecek. Zira o, merhum ile hayatta iken, aralarında geçen bir tartışmaya, ölümünü müteakip günlerde devamı bir fırsat telakki etmiş olacak. 17 Haziran tarihli Milliyet Gazetesinin TAŞ sütununda tekrar tezini döküp, büyük üstadın nihayet ruhunu cevapsız bırakabildi.

Ayrıca onu küçültmeye çalışmak la, kendini yükseltebileceği hülyasıyla mi, yoksa büyük bir kayıp olmadığına inandırıp, fazla üzülmemeyi temin için midir nedir bilmem, yazdığı yazıda kâh övüp, kâh yermekle tenakuzlara düştüğü şu cümlelere rastlanıyor.

«Düşünce olarak değilse de, şahıs olarak severdim Peyami Safa'yı. Başka bir cümlede: «Bir tutamlık vücudu» diye bahsediyor. «Bazan her türlü ölçü ve müsamahayı aşarak, bir kaç sâbit fikrin etrafında dönenip duran fikirleriyle, sanatçı mizacını hayatı boyunca boş yere düşünür hüviyetine sokmağa uğraşmıştı.» «Zekâsı, bilgisi, sezgisi ve kalemindeki maharete rağmen konularını bu alaturka kolaylıklardan nendense kurtarmaya gidemezdi.»

İşte Çetin Altan!.. Koyu milliyetçi olan merhumun düşüncelerini sevmemiş ama zekâ, bilgi ve sezgilerindeki maharetlerini de inkâr edemiyor. Yalnız bir de merhumun amansız Komünist düşmanı olduğundan bahsetmemiş. Onu da hatırlamadı herhalde.

Hülasa diğer meslektaşlarından ayrı kendisine göre bir mersiye (!) hazırlamış.

Diğer bir çok yazarlar gibi ölenin ardından iyi söylemek, mert ve güzel geleneğimize uyararak bildiğim iyi taraflarını, iyi hizmetlerini yâd ile, merhuma Tanrıdan mağfiret, yakınlarına sabır dilerim.

Gelecek sayımızdan itibaren

Türk Basınındaki Müseccelleri

Daha uyanık bulunmamız zaruretini hissederek neşre başlayacağız

Bekleyiniz !..

BİR BORÇSUZ ADAM ÖLDÜ

mana giren Peyami Safa kırk yıl içinde insan takatının üstünde eserler vermiştir. Dokuzuncu hariciye koğuşu, bir tereddüdün romanı, Madmazel Narolyanın koltuğu, Yalnızız adlı romanları Türk edebiyatında unutulmayacak eserlerdir. Denilebilir ki Türk romanı ancak Peyami Safanın elinde gerçek hüviyetini kazanmıştır.

Fikir adamı Peyami Safa, batı metodlarıyla çalışan, korkunç bir bilgiye sahip olan biricik düşünürümüzdü. Kitapları, evvelce çıkardığı Kültür dergisi ile son yayını olan Türk düşüncesi koleksiyonları ve binlerce makalesi onu yarın da Türk dünyasında yaşatacaktır. Tanınmış bir felsefe profesörünü susturacak kadar geniş bir felsefe bilgisine, bir tabibe parmak ısırtacak kadar tıp ilmine vâkıf olan Peyami ile sosyoloji ve psikoloji konularında kolay kolay yarış edilemezdi. O tam manasiyle milliyetçi bir Türk düşünürü idi. Ona gerici diyenler, Atatürk inkılaplarını, bugüne kadar ondan başka kimse- nin bilini çerçevesinden incelemeyişini, onun «Türk inkılâbına bakışlar» adlı eserinin devrimleri açıklayan tek bilim eseri olduğunu bilmeyenlerdir. Allahın varlığına iman etmek, milliyetçi olmak, komünist olmamak gericilik ise Tanrı büyük Türk milletini ilericilerden korusun.

Peyami Safa bütün ölçülerini batı tefekkür âlemine uydurmuş, milli gerçekleri daima göz önünde bulundurmuş bir düşünürümüzdü. Ateşli bir anti komünist oluşu, bütün sol yıldırımları üzerine çekmişti. Ne yazık ki Türk milliyetçileri Peyaminin ölümü ile gerçek bir fikir ve kalem kahramanını kaybetti. Acımız her bakımdan büyüktür.

Romancı Peyami Safa mı, yoksa fikir adamı Peyami Safa mı daha uludur kestirilemez demiştim, doğrudur. Ama unutulmaması gereken bir nokta daha var: Onun üstün vasfı şüphesiz ki yazarlığıydı. Sanatçı Peyami yumuşak, eleştirmeci Peyami sert, fıkra yazarı Peyami ince bir çelâk yay kadar oynak bir adamdı. Eline

kalemi aldığı zaman kelimeler onun elinde bir sıvı halindeydi sanki. Peyami onları istediği cümle kalıbına döker, fikirlerini öylesine sağlam bir deyişle anlatırdı ki bir kelimesini değil bir hecesi ni bile oynatsanız hem fikir, hem anlatış güzelliği zedelenirdi. O, işlemek istediği konuyu düşünmez, konu onu bir cezbe halinde sürükler, ortaya Türkçenin en güzel yazılarından biri çıkardı. Peyaminin ölümü ile Türk edebiyatı, Türk basını sayılı büyük kalemlerinden birini kaybetti.

Peyami kırk yıldır topluma, kendi çevherinden bir şeyler sunmağa çalıştı. Eserleri, yazıları, başarısının ölçüsüdür. Ama içinde bulunduğu toplum Peyamiye ne vermiştir?... Meydanda... İnsan üstü bir çabadan sonra yer yüzünde dikili bir ağacı, başını sokacak bir damı, ağzından kan boşalıp Tanrısına kavuştuğu zaman cebinde bir kuruşu olmadığını bilenler bilir. Peyami Safa kendi kendini yetiştiren, topluma zerre kadar borcu olmayan nadir büyük insanlardan biriydi. Nur içinde yatsın...

RUBAİ

— Peyami Safa'nın aziz ruhuna —
Diz çok yere ey gök! O'na hasretler oku,
Artık kapanıp, gizli şikâyetler oku...
Renginle boşan kabrine, tâ haşre kadar
Kur'an-ı Kerim'den yüce âyetler oku!..
Hasan Sami BOLAK

3 ADAMIN HİKÂYESİ

Yeni bir oyuna hazırlanıyor huklalar
İşte bu senin ismin
Dalkavuk — yağcı — iblis.
Dalkavuk
Kavuşunu satmış pazarda
Yağcı yağlı böreklerle yetinmiş
İblise gelince meyhaneler açmış
Sol köşede
Yağcı yok
Dalkavuk yok
İblisler eziliyor her geçen günde

Abdullah Neyzar KARAHAN

BİR BORÇSUZ ADAM ÖLDÜ

mana giren Peyami Safa kırk yıl içinde insan takatının üstünde eserler vermiştir. Dokuzuncu hariciye koğuşu, bir tereddüdün romanı, Madmazel Narolyanın koltuğu, Yalnızız adlı romanları Türk edebiyatında unutulmayacak eserlerdir. Denilebilir ki Türk romanı ancak Peyami Safanın elinde gerçek hüviyetini kazanmıştır.

Fikir adamı Peyami Safa, batı metodlarıyla çalışan, korkunç bir bilgiye sahip olan biricik düşünürümüzdü. Kitapları, evvelce çıkardığı Kültür dergisi ile son yayını olan Türk düşüncesi koleksiyonları ve binlerce makalesi onu yarın da Türk dünyasında yaşatacaktır. Tanınmış bir felsefe profesörünü susturacak kadar geniş bir felsefe bilgisine, bir tabibe parmak ısırtacak kadar tıp ilmine vâkif olan Peyami ile sosyoloji ve psikoloji konularında kolay kolay yarış edilemezdi. O tam manasiyle milliyetçi bir Türk düşünürü idi. Ona gericici diyenler, Atatürk inkılâplarını, bugüne kadar ondan başka kimse- nin bilim çerçevesinden incelemediğini, onun «Türk inkılâbına bakışlar» adlı eserinin devrimleri açıklayan tek bilim eseri olduğunu bilmeyenlerdir. Allahın varlığına iman etmek, milliyetçi olmak, komünist olmamak gericilik ise Tanrı büyük Türk milletini ilericilerden korusun.

Peyami Safa bütün ölçülerini batı tefekkür âlemine uydurmuş, milli gerçekleri daima göz önünde bulundurmuş bir düşünürümüzdü. Ateşli bir anti komünist oluşu, bütün sol yıldırımları üzerine çekmişti. Ne yazık ki Türk milliyetçileri Peyaminin ölümü ile gerçek bir fikir ve kalem kahramanını kaybetti. Acımız her bakımdan büyüktür.

Romancı Peyami Safa mı, yoksa fikir adamı Peyami Safa mı daha uludur kestirilemez demiştim, doğrudur. Ama unutulmaması gereken bir nokta daha var: Onun üstün vasfı şüphesiz ki yazarlığıydı. Sanatçı Peyami yumuşak, eleştirmeci Peyami sert, fıkra yazarı Peyami ince bir çelik yay kadar oynak bir adamdı. Eline

kalemi aldığı zaman kelimeler onun elinde bir sıvı halindeydi sanki. Peyami onları istediği cümte kalıbına döker, fikirlerini öylesine sağlam bir deyişle anlatırdı ki bir kelimesini değil bir hecesi ni bile oynatsanız hem fikir, hem anlatış güzelliği zedelenirdi. O, işlemek istediği konuyu düşünmez, konu onu bir cezbe halinde sürükler, ortaya Türkçenin en güzel yazılarından biri çıkardı. Peyaminin ölümü ile Türk edebiyatı, Türk basını sayılı büyük kalemlerinden birini kaybetti.

Peyami kırk yıldır topluma, kendi çevresinden bir şeyler sunmağa çalıştı. Eserleri, yazıları başarısının ölçüsüdür. Ama içinde bulunduğu toplum Peyamiye ne vermiştir?.. Meydanda... İnsan üstü bir çabadan sonra yer yüzünde dikili bir ağacı, başını sokacak bir damı, ağzından kan boşalıp Tanrısına kavuştuğu zaman cebinde bir kuruşu olmadığını bilenler bilir. Peyami Safa kendi kendini yetiştiren, topluma zerre kadar borcu olmayan nadir büyük insanlardan biriydi. Nur içinde yatsın...

RUBAİ

— Peyami Safa'nın aziz ruhuna —

Diz çok yere ey gök! O'na hasretler oku,
Artık kapanıp, gizli şikâyetler oku...
Renginle boşan kabrine, tâ haşre kadar
Kur'an-ı Kerim'den yüce âyetler oku!..

Hasan Sami BOLAK

3 ADAMIN HİKÂYESİ

Yeni bir oyuna hazırlanıyor huktalar

İşte bu senin ismin

Dalkavuk — yağcı — iblis.

Dalkavuk

Kavuşunu satmış pazarda

Yağcı yağlı böreklerle yetinmiş

İblise gelince meyhaneler açmış

Sol köşede

Yağcı yok

Dalkavuk yok

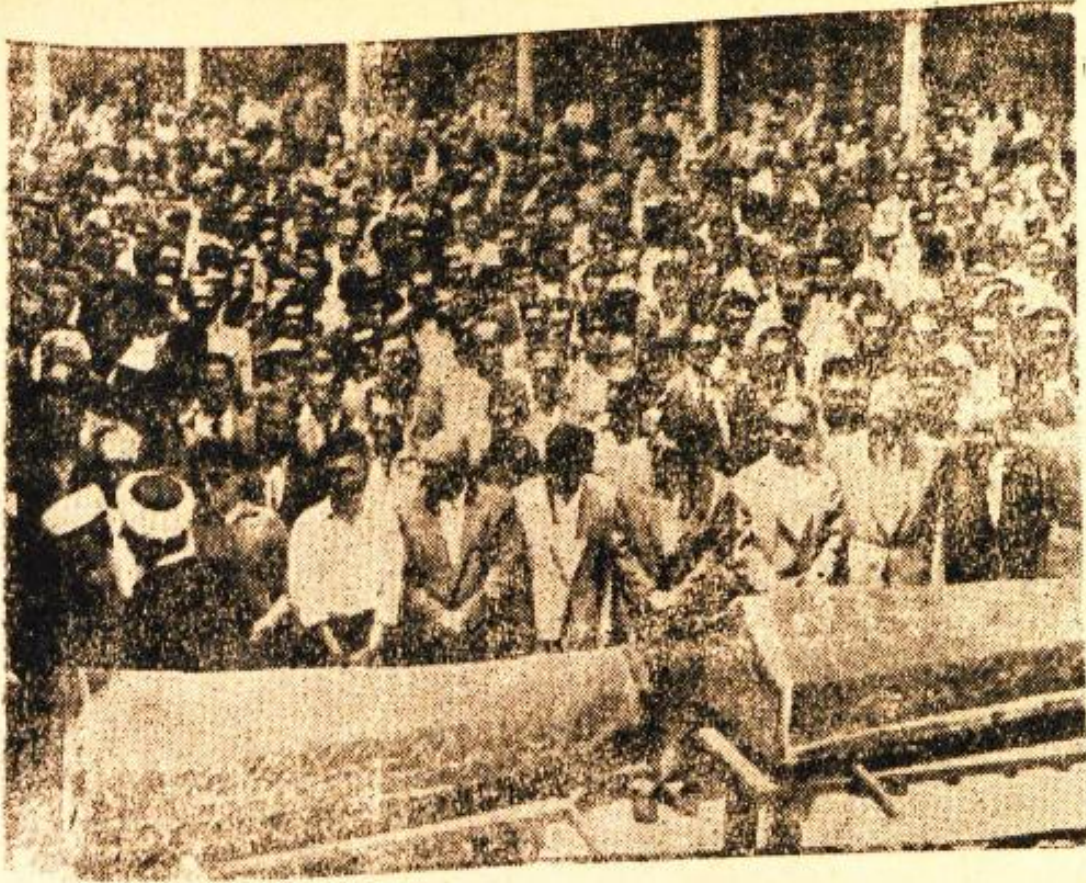
İblisler eziliyor her geçen günde

Abdullah Neyzar KARAHAN

D. Safa istirahatgâhına götürülüyor

Türk Milliyetçileri Kalemile
A T A T Ü R K
Hazırlayan : DARENDELİOĞLU
Fiatı 125 kr.

YOLLARIN EN GÜZELİ
KUR'AN YOLU
Zübeyir KOÇ'un hazırladığı bu eser de dergimiz yayınları
arasında çıktı...

Fiatı 125 kr.
Dergimiz adresinden istenebilir.

HAMASİ TÜRK ŞİİRİ
ANTOLOJİSİ

Genç ve milliyetçi arkadaşlarımızdan FAHRİ ERSAVAŞ'ın hazırladığı bu güzel eser, 500 kr. fiatla satışa çıkmıştır. 30 tanınmış Türk şairlerinden 300 e yakın seçme şiir ve hayatlarıyla neşredilen bu eseri bütün ülküdaşlarımıza tavsiye ederiz. Dergimiz vasıtasıyla ödemeli veya pul karşılığında istenebilir, 208 sayfa büyük boy.

YARINKİ TÜRKİYE
Yağmur Yayınevi, Nurettin TOPÇU'nun (YARINKİ TÜRKİYE) adıyla hazırladığı eseri satışa çıkmış bulunuyor. Memleket meselelerine büyük bir hassasiyetle eğilen Topçunun bu eseri de alâkayla okunmağa değer. 230 sayfa 7.5 lira. Cağaloğlu Aydınlar Han 29 numaradan istenebilir.

RABBİM

Her kimki vicdanıyla hak yolunda giderse
Rabbim o kimse huzurunda ber murad
olsun

Her kimki vatan için canını feda ederse
Rabbim o kimse senin en makbul kulun
olsun

Konya — Yaşar GÜLEÇ

BU TOPRAKLAR

Anadolu dağlarının zirvesi efkârı,
Düzlüğü serin, doruğu poyrazlıdır.
Dereler, ırmaklar kanlıdır;

Hazardan Ege'ye

Akdenizden Karadenize

Her isim, şaha kalkmış bir namdır.

Anadolu ovasının, başı dumanlı

Kanı şanlı, yığıti namlıdır.

Binlerce kefensiz yatantlar.

Ezelden ebede Bozkurtlar,

Hep burada, bu diyardadır.

Sermet DEMİRÇEVİREN

PEYAMİ SAFA'NIN ARDINDAN

Coştum yine ırmaklar gibi çağlarım Sa-
fam

Sana kanmadan ayrıldım ey büyük adam.

Kaleminin önünde yıkıldı o iğrenç yüzler.

Dünyaya çıkamaz oldu o menfur gözler.

Edemem ifade san'atının aşkını,

Ve ak dedikçe akmayan gözyaşımı.

Kayseri — Veli ULUTÜRK

SOYSUZ!..

Orağın gözüne girsin, başına vursun çekiç.
El uzatma mabedime Baltacı'dan azan

Bulamazsın umduğunu alçak! Aziz va-
tanda.

Irkının imanı vardır taşıdığım bu kanda.

Yalnız hakka secde eden faziletli milletiz,

Başını kaldırma yılan! Nerde görsek

ezeriz.

Trabzon — Arif PAŞALIOĞLU

KIZIL MOSKOF ve UŞAKLARINA

Yeter, dırdırılanma ey kızıl insan

Hatırla Plevne Menkibesini,

Gazaba gelmesin Türk denen arslan

Yerlerde bulursun kanlı leşini.

Komünizm dediğin sulh parazitli

Göreceksin, silinecek Dünyadan...

İnsanlık boğazlar birgün bu iti

Kalmaz eser o karanlık hülyadan.

Mustafa DUMAN — Trabzon

KOŞMA

Biçare gönlümü yudum fıratıta,

Beyaz yelesini serpti kıratta.

Afyon ovasında Atam uzakta

Ses etsen kıratım şaha kalkacak.

Kayseri — Abdullah ÇALIŞKAN

MOSKOF'A

Pusatı kuşanırsak kötü olur haliniz.

Hatırlayın Prut'ta aman dilemiştiniz.

Süngümüzü takıp ta haykırırsak cihana

Ülkenizi yıkarız o kızıl başınıza.

Tarsus — Yalçın AYTEKİN

SESLENİYORUM

Sesleniyorum Türk milletine,

İslâm ümmetine,

Milliyetçilere.

Vezife sizi çağırıyor

Haykırıyor vatanın evlâtları,

Allahın imanlı kulları,

Cenk var, haydi toplanın

Milliyetsizlere karşı.

İzmir — Tevfik ÖZKAYALI

DÜNYA...

Bu dünya gülmeyenler dünyası

Bu dünya âşkların dünyası

Bu dünya acı çekenlerin dünyası

Bu dünya günahkârların dünyası

Ya öbür dünya, hiç sorma onu

Allah yolunda, Türklük uğrunda

Cenk edenlerin dünyasıdır...

Kozan — Mehmet ERTÜRK

KADINLARIMIZ

Bir Anadolu türküsü duysam ürperirim.

Dans, sosyete, züppelik yegâne düşmanım

Bir yanık yüzlü köylü görsem sevinir,

sevinirim.

Soysuzlaşmış bir kadın kalbime akan

kandır.

İstikbalimizi kadınım; ellerinde görürüm

Bir şefkat, bir muhabbet gizli olmalı o

güzel sinende

Seni soysuz görürsem öldürürüm, ölürüm,

Sende âtisi milletin, ümidi hayatı sende.

Karda yatmak, mermi taşımak kolay

değil;

Kolay değil yalınayak cepheye koşmak

kolay değil;

Yavrusunu Tanrı'ya emanet edip yola

çıkarak,

Kolay değil karda yatmak, mermi taşı-

taşımak.

Ankara — Müfit KUTLU

TOPRAK Yayınları

1— Prof. Dr. Cezmi Türkün
**MİLLİYETÇİLİK ANLAYIŞIMIZ
VE KOMÜNİSTLİK**

2 — Peyami Safanın
MAHUTLAR

3 — Arif Nihat Asyanın
BİR BAYRAK RÜZGÂR BEKLİYOR

4 — Dr. Hasan F. Canseverin
TÜRKÇÜLÜK NEDİR?

5 — Nejdet Sağanın
TÜRK, MOSKOF, KOMÜNİST

6 — Şevket Kutkanın
KAYININ RÜYASI
«Ergenekon Destanı»

Prof. Zeki Velidi Toğanın

Türk Türkiistan

İsimli eserleri Dergimiz yayınları
olarak çıktı.

DERGİMİZ VASITASIYLA İSTENEBİLECEK ESERLER :

1 — Kanatlar ve Gagalar	Arif Nihat Asya	200 Kr.
2 — Kubbel Hodra	Arif Nihat Asya	200 ..
3 — Rubaiyyeti Arif	Arif Nihat Asya	200 ..
4 — Olan oldu Bizlere	C. Oğuz Öcal	500 ..
5 — Manzum Öğütler	I. Hakkı Yılcıoğlu	125 ..
6 — Bozkırın Çağhyanı	Ali Said Yüksel	125 ..
7 — Güzeller Tireni	M. Arif Arık	250 ..
8 — Kılıçların Gölgesi	Mehmet Gökalp	75 ..
9 — Fetih Yıldızı	Azmi Güleç	150 ..
10 — Doğu Kınası	Sabri Kelemeroğlu	250 ..
11 — Kıbrıs Seferim Var	C. Oğuz Öcal	150 ..
12 — Atatürk Sendeniz	Oğuz Kâzım Atok	200 ..
13 — Komünizm Karşısında Yeni Nizam	N. Topçu	250. ..
14 — Şükürname	Enver Tuncalp	50 ..
Toprak 5 ci cilt		750 ..
Toprak Yayınları		125 ..

Hürsöz

Erzurum

Türkeli

Afyon

Hürses

MERSİN

Anadolunun Milliyetçi gazetelerini okuyun

Peyami Safanın son üç eseri

Mahutlar

Toprak yayınlarından 125 kr.

Mistisizm

Ciltli - 5 lira

Sosyalizm

Ciltli 5 lira

Bu eserleri dergimiz veya Babıali Yayın-
evi adresinden ödemeli ve pul
karşılığı istenebilir.